

Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007

Kapitel: Innehåll, förord

Hela publikationen finns att beställa eller ladda ner på www.bra.se/go/297

RAPPORT 2008:23

Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007

Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott

Brottsförebyggande rådet (Brå) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

Denna rapport kan beställas hos bokhandeln eller hos
Fritzes Kundservice, 106 47 Stockholm
Telefon 08–690 91 90, fax 08–690 91 91, e-post order.fritzes@nj.se

PRODUKTION

Brottsförebyggande rådet, Information och förlag,
Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08–401 87 00, fax 08–411 90 75, e-post info@bra.se
Brå på Internet www.bra.se

REDAKTÖR Louise Ekström
GRAFISK FORM OCH LAYOUT Tina Hedh-Gallant
TRYCK Edita Norstedts Västerås 2008

© Brottsförebyggande rådet 2008
ISSN 1100-6676
ISBN 978-91-86027-15-5

INNEHÅLL

FÖRORD 8

DEN SVENSKA BROTTsutVECKLINGEN 12

Inledning 12 • Brottslighetens kunskapskällor 13 • Den svenska brottslighetens omfattning och utveckling 30 • Offer och gärningspersoner 42 • Ärendehantering inom rättsväsendet 47 • Referenser 51

UTVECKLINGEN INOM OLIKA BROTTSKATEGORIER

VÅLDSBROTT 57

Dödligt våld 57

Sammanfattning 57 • Inledning 58 • Dold brottslighet 59 • Brottsutveckling 60 • Regional fördelning 62 • Brottstruktur 63 • Offer och gärningspersoner 70 • Hanteringen i rättsväsendet 77 • Brottsförebyggande aspekter 81 • Referenser 83

Misshandel 86

Sammanfattning 86 • Inledning 87 • Misshandelsbrottens mörkertal 88 • Omfattning och utveckling 89 • Utvecklingen av misshandel 92 • Offer och gärningspersoner 102 • Hanteringen i rättsväsendet 106 • Kriminalpolitik och brottsförebyggande arbete 108 • Referenser 110

Misshandel mot kvinnor 113

Sammanfattning 113 • Inledning 114 • Omfattning 115 • Utveckling 120 • De nordiska länderna 126 • Offer och gärningspersoner 127 • Hanteringen i rättsväsendet 133 • Kriminalpolitik och brottsförebyggande arbete 134 • Referenser 137 • Bilagor 140

Rån 141

Sammanfattning 141 • Inledning 142 • Omfattning och struktur 143 • Utveckling 147 • Butiksran och övriga rån 148 • Offer och gärningspersoner 151 • Hanteringen i rättsväsendet 154 • Kriminalpolitik och brottsförebyggande arbete 156 • Referenser 157

SEXUALBROTT 161

Inledning 161 • Omfattning 162 • Utveckling 168 • Offer och gärningspersoner 175 • Hanteringen i rättsväsendet 178 • Några övriga sexualbrott 181 • Brottsförebyggande arbete och information 185 • Referenser 188

STÖLD OCH SKADEGÖRELSE 191

Biltillgrepp 191

Sammanfattning 191 • Inledning 192 • Omfattning och utveckling 192 • Offer och gärningspersoner 199 • Hanteringen i rättsväsendet 201 • Brottsförebyggande åtgärder och kriminalpolitik 203 • Referenser 205

Bostadsinbrott 208

Sammanfattning 208 • Inledning 209 • Omfattning och utveckling 209 • Offer och gärningspersoner 215 • Hanteringen i rättsväsendet 218 • Brottsförebyggande arbete och kriminalpolitik 220 • Referenser 222

Cykelstöld 224

Sammanfattning 224 • Inledning 224 • Omfattning och utveckling 225 • Offer och gärningspersoner 229 • Hanteringen i rättsväsendet 231 • Kriminalpolitik och brottsförebyggande arbete 231 • Referenser 233

Butiksstöld 235

Sammanfattning 235 • Inledning 235 • Omfattning och utveckling 236 • Offer och gärningspersoner 240 • Hanteringen i rättsväsendet 243 • Brottsförebyggande åtgärder och kriminalpolitik 245 • Referenser 248 • Bilaga 251

Skadegörelse 252

Sammanfattning 252 • Inledning 253 • Omfattning och utveckling 254 • Offer och gärningspersoner 260 • Hanteringen i rättsväsendet 261 • Brottsförebyggande arbete och kriminalpolitik 262 • Referenser 264

DROGBROTT 267

Narkotikabrott 267

Sammanfattning 267 • Inledning 268 • Utvecklingen av den anmälda narkotikabrottsligheten 269 • Misstänkta för narkotikabrott 277 • Hanteringen i rättsväsendet 279 • Brottsförebyggande arbete och kriminalpolitik 282 • Referenser 285

Rattfylleri 286

Sammanfattning 286 • Inledning 286 • Omfattning och utveckling 287 • Gärningspersoner 294 • Hanteringen i rättsväsendet 296 • Brottsförebyggande åtgärder och kriminalpolitik 299 • Referenser 301

EKO- OCH MILJÖBROTT 305

Ekonomisk brottslighet 305

Sammanfattning 305 • Inledning 306 • Omfattning och utveckling 311 • Offer och gärningspersoner 320 • Hanteringen i rättsväsendet 321 • Kriminalpolitik och brottsförebyggande arbete 324 • Referenser 326

Miljöbrott 330

Sammanfattning 330 • Inledning 330 • Omfattning och utveckling 333 • Offer och gärningspersoner 337 • Hanteringen i rättsväsendet 338 • Kriminalpolitik och brottsförebyggande arbete 343 • Referenser 345

FÖRDJUPNING 350

Ungdomsbrottslighet 350

Inledning 350 ▪ Ungdomsbrottslighetens omfattning och struktur 351 ▪ Ungdomsbrottslighetens utveckling 356 ▪ Påföljder 364 ▪ Avslutande sammanfattning – svensk ungdomsbrottslighet i nordisk belysning 368 ▪ Referenser 370

Kvinnors brottslighet 373

Inledning 373 ▪ Kvinnors laglydighet och mäns kriminalitet 373 ▪ Kvinnors brottslighet i dag 374 ▪ Utvecklingen av kvinnors brottslighet 385 ▪ Sammanfattning 391 ▪ Referenser 393

Övergrep i rättssak 395

Inledning 395 ▪ Dold brottslighet 398 ▪ Utveckling och struktur enligt kriminalstatistiken 400 ▪ Fördjupad studie av övergrepp i rättssak 404 ▪ Åtgärder för att förebygga övergrepp i rättssak 412 ▪ Referenser 415

Lagföringsutvecklingen 417

Inledning 417 ▪ Utvecklingen av antalet lagföringar åren 1975–2006 419 ▪ Referenser 446

Svensk brottsutveckling i internationell belysning 448

Inledning 448 ▪ Jämförbarhet 448 ▪ Brottsnivåer i Sverige och Europa 450 ▪ Brottsutvecklingen i nio europeiska länder 1975–2005, 461 ▪ Sammanfattning – svensk brottsutveckling i internationell belysning 468 ▪ Referenser 468 ▪ Bilaga. Tabeller och figurer 471

FÖRORD

Det finns en mycket stor efterfrågan på tillförlitliga beskrivningar av den svenska brottsutvecklingen från allmänheten, rättsväsendets myndigheter och ansvariga politiker. Bedömningar av brottslighetens omfattning är därför en av Brottsförebyggande rådets viktigaste uppgifter. Brå är det expertorgan i landet som erbjuder en såväl bred och översiktlig, som fördjupad och detaljerad, analys av hur exempelvis allmänhetens utsatthet för brott fördelas, hur ungdomars brottslighet förändras över tid eller hur Sveriges brottslighet ter sig i en internationell jämförelse.

Sedan år 1976 publicerar Brå rapportserien *Brottsutvecklingen i Sverige*. Under årens lopp har den haft delvis olika form men syftet har alltid varit detsamma – att erbjuda en aktuell genomgång av de viktigaste trenderna beträffande olika typer av brott. Föreliggande rapport är inget undantag. Som vanligt har utredare från myndighetens olika enheter samlats för att genomföra beskrivningar utifrån sina expertområden. Två undantag finns, och det är avsnitten om narkotika som skrivits av forskningssekreterare Ulf Guttormson från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning och kapitlet om lagföringsutvecklingen som skrivits av professor Hanns von Hofer vid Stockholms universitet.

Årets rapport innehåller en del nyheter. I genomgången av brottstyper utnyttjas förutom kriminalstatistik också Brås Nationella trygghetsundersökning (NTU) och andra kompletterande datakällor. Denna gång har Brå valt att ägna mer utrymme åt några kapitel, till exempel dödligt våld och sexualbrott. Genomgången av vissa brottstyper kompletteras också med specialanalyser speciellt framtagna för att presenteras i denna rapport. Efter genomgången av olika brottstyper finns dessutom ett avsnitt som mer utförligt behandlar fem särskilt angelägna frågeområden. Det handlar bland annat om ungdomsbrottslighet, kvinnors brottslighet och övergrepp i rättssak. Avsnitten är utvalda utifrån att Brå ofta får frågor om just dessa områden.

Kvalitetssäkring av samtliga bidrag har genomförts i flera steg. Den projektplan Brå tog fram granskades av professor Hanns von Hofer vid Stockholms universitet. Brå har haft en intern referensgrupp, bestående av de tre enhetscheferna Felipe Estrada, Erik Grevholm och Stina Holmberg, som arbetat under ledning av rapportens redaktör Louise Ekström. Under arbetets slutskede har Rima Melle fungerat som assistent. Den interna referensgruppen har granskat alla bidrag

och också kommit med synpunkter till författarna. Efter den interna genomgången har vart och ett av avsnitten skickats till två oberoende vetenskapliga experter som fått inkomma med kommentarer.

Vi vill härmed tacka för alla värdefulla synpunkter vi fått från professorerna Martin Grann, Kriminalvården, Sven-Åke Lindgren, Göteborgs universitet, Jerzy Sarnecki, Stockholms universitet, Henrik Tham, Stockholms universitet, Malin Åkerström, Lunds universitet samt fil.dr Lars Dolmén, Polishögskolan Solna.

Stockholm i november 2008

Jan Andersson
Generaldirektör

Felipe Estrada
Enhetschef